
Modernin naisen muotokuva

Laura Kolbe: Nykyajan nainen. Pirkko ”Pii” Kolbe – äiti ja toimittaja. Kirjapaja 2016. 252 s. ISBN 978-952-288-487-9.

Pirkko ”Pii” Kolbe oli omana aikanaan yksi Suomen arvostetuimmista toimittajista, joka tunnettiin ennen kaikkea pakinatuotannostaan. Niissä Pii otti persoonalliseen tapaansa kantaa aikansa keskeisimpiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin, usein hieman kärjistäen. Pii esiintyi myös muiden lehtien palstoilla, mutta toimittajaroolinsa ulkopuolella hän piti matalaa profiilia eikä koskaan kirjoittanut muistelmia.

Viime vuonna julkaistussa elämäkerrassa Pirkko Kolben tytär Laura Kolbe on avannut äitinsä elämän jälleen lukijoille. Teos ei ole tavallinen elämäkerta, sillä kirjoittajan vahva autobiografinen ote kietoutuu siinä äidin elämäntarinaa. Kerronnassa onkin monta ulottuvuutta, jotka avautuvat paitsi Pirkko Kolben elämän eri puoliin myös äidin ja tyttären välisiin suhteisiin sekä suomalaisen mediamaiseman kehitykseen. Pirkko Kolben perhe-elämä ja toimittajan työ muodostavat kuitenkin kerronnan punaisen langan.

Kirjassa yhdistyvät Laura Kolben monista tutkimushankkeista tutut teemat: modernisaatio ja luokka. Etenkin Kolben valinta kirjoittaa äidistään moderniuuden näkökulmasta on onnistunut. Modernia elämää tavoitellut Pirkko Kolbe valitsi ammatin, joka jo itsessään tuki tätä tavoitetta. Ovathan mediat Jukka Kortin sanoin keskeisesti nivoutuneet modernin muotoutumiseen¹.

---

1. Jukka Kortti, *Mediahistoria. Viestinnän merkityksiä ja muodonmuutoksia puheesta bitteihin*. SKS 2016, 143–148.

Laura Kolben hahmottama moderni elämä kiinnittyy kuitenkin myös laajempaan suomalaiseen kertomukseen, jossa modernilla elämänasenteella irtauduttiin monissa kodeissa aiemmasta sukuhistoriasta toisen maailmansodan jälkeisinä vuosikymmeninä. Siten teos tarjoaa erinomaisen kuvauksen suomalaisten häivyttetyyn luokkatariinaan, joka Kolben mukaan on johtanut juurettomuuteen ja heikkoon sosiaaliseen omakuvaan. Teos ei olekaan yksinomaan kertomus omana aikanaan tunnetusta toimittajasta, vaan Pirkko Kolben kautta lukijalle avautuu tarkkanäköinen kuvaus laajemminkin suomalaisten lähihistoriaan.

Pirkko Kolben uran varhaisvuosista kirjoittaessaan Kolbe tukeutuu toistuvasti Maija Dahlgrenin muistelmiin. Tämä on ymmärrettävä valinta, koska ajanjakso sijoittuu aikaan, josta Laura Kolbella ei ole juurikaan omia muistikuvia. Pirkko Kolben jälkeensä jättämät aineistotkin paljastavat uran varhaisvuosista ainoastaan sirpalemaista tietoa. Paikoin Dahlgrenin muistelmien suora siteeraus kuitenkin häiritsee, vaikka Kolbe käyttää katkelmia taustana omille pohdinnoilleen äitinsä mahdollisista kokemuksista opiskeluajasta ja työskentelystä *Suomen Kuvalehdessä*. Dahlgrenin muistelmat ovat toki oiva verrokki tällaisille pohdinnoille, sillä hän oli Pirkko Kolben tavoin opiskellut toimittajatutkintoa Yhteiskunnallisessa Korkeakoulussa. Lisäksi molemmat naiset työskentelivät yhtä aikaa *Suomen Kuvalehdessä* 1950- ja 1960-lukujen taitteessa.

Pirkko Kolben toimittajaidentiteetti vahvistui 1960-luvulla, ja vuosikymmen muodostui myös muuten ratkaisevaksi. Vaikka Kolbe oli hieman vanhempi kuin 60-lukulaiset yleensä, hän omaksui vahvan 60-lukulaisen identiteetin. Tuolloin tapahtui myös siirtyminen maan johtavan sanomalehden palvelukseen, jonka perheosastolla Kolbe teki suurimman osan elämäntyöstään. Vuonna 1994 tapahtuneeseen eläkkeelle jäämiseensä mennessä Kolbe ehti kirjoittaa vajaat 1 000 pakinaa. Lisäksi syntyi muita tekstejä. Kirjoituksissaan Kolbe pyrki rikkomaan epäsovinnaisuusien rajoja. Myös huumori oli osa Piin tavaramerkkiä, josta syntyivät *Helsingin Sanomien* perhesivuille olennaisena osana vuodesta 1971 lähtien kuuluneet Kymppin huulet.

Pirkko Kolben toimittajan uran ohella teos värittää kokonaisen perheen historiaa ja ennen kaikkea äidin ja tyttären välistä suhdetta. Kolbe kirjoittaa avoimesti myös perheen kipukohdista: vanhempien suhteen hajoamisesta ja äidin runsaasta alkoholinkäytöstä. Tarkastelu ei jää henkilökohtaisen muistelun tasolla vaan Kolbe etsii äidin alkoholikäyttöön selitystä niin suo-

malaisten juomakulttuurin muutoksesta kuin toimittajan ammatin boheemiudestakin. Samanaikaisesti Pirkko Kolben mittavan lehtitekstiaineiston läpikäymisen osoittaa henkilökohtaisessa elämässä tapahtuneiden vaiheiden vaikuttaneen kirjoittamiseen. Monet Piin pakinoiden aiheet nousivat oman elämän kipupisteistä tai olivat muuten lähipiirin innoittamia. Kolben teos tuokin erinomaisesti esiin toimittajien roolin lehtitekstien takana, mikä lehtiaineistoihin pohjautuvissa analyyseissä jää usein huomiotta.

Mittavan lehtiaineiston avulla Kolbe tarjoaa mielenkiintoisen panoksen myös suomalaisen journalismin historiaan. Kolbe tarkastelee tarkkanäköisesti ennen kaikkea äitinsä pakinatuohtantaa kiinnittäen huomiota tämän tapaan uudistaa journalismia. Samanaikaisesti hän muistuttaa lukijoita aiheellisesti siitä, ettei tämä uudistyö ole saanut osakseen sitä arvostusta, jota se olisi ansainnut. Pirkko Kolben kirjoitustyyli sai vaikutteita aikakauslehtimäisestä kirjoittamisesta, joka yhä edelleen jää journalististen tekstien analyysissä vähemmälle huomiolle. Myös historiantutkijoilla sanomalehdet ja ennen kaikkea niiden kovaan ytimeen perinteisesti ajatellut osastot kuten pääkirjoitussivu, ulkomaan- ja talousuutiset muodostavat yleisimmin käytettävän lähdeaineiston kun taas harvempi tarttuu feature-osastojen kirjoituksiin aikakauslehdistä puhumattakaan.

Kokonaisuutena Laura Kolben teos on erinomainen kertomus suomalaisen yhteiskunnan modernisaatiokehityksestä yhden perheen näkökulmasta. Joitakin yksittäisiä virheitä tekstiin on jäänyt kuten Matti Jämsän nimittäminen *Seuran* reportteriksi, vaikka työnantajana oli *Apu*. Ne eivät lukukokemusta kuitenkaan haittaa, koska päähenkilö ja tämän työn analyysi on vivahteikasta ja ajatuksia herättävää. Myös kustantamon toimitustyö on onnistunut, mikä ei nykyään ole aina itsestään selvyyttä.

HEIDI KURVINEN, FT
OULUN YLIOPISTO